

funne gaae videre end at indskrænke Rigsdaagens Competence til et Ja eller Nei uden Ret til at gaae ind paa selve Behandlingen af de reent kirkelige Anliggender. Ved de blandede Anliggender vilde derimod Myndigheden fremdeles, som nu, tilkomme Rigsdagen, dog saaledes, at det forudsattes som en Form, der ikke vilde blive tilfidesat, at Kirkeraadet fik Leilighed til at afgive sin Betænkning over alle saadanne Anliggender, som for en væsentlig Deel berøre de kirkelige Interesser.

Madvig: Det paaligger mig at sige et Par Ord om det Endringsforslag, jeg har stillet til en af Paragrafferne. Min Stilling til selve Hovedforslaget har jeg udtalt i de Bemærkninger, jeg fra mit Standpunkt har meddeelt i Betænkningen. Som jeg der har udtalt, anseer jeg Forslaget for at være et efter Omstændighederne brugbart Forslag. Jeg troer ikke, at det er fuldkomment; jeg troer, at der muligens kan findes enkelte afvigende, for den hele Udvikling mere passende Former, og naar jeg s. Ex. seer det, hvorom her er reist Spørgsmaal, Benyttelsen af Landemoderne, udtalt i en bestemt Stikfelse, saaledes at det kan fremtræde som Lov, saa vilde jeg maaffee gaae over til at give Loven en saadan Form. Jeg sagde, at jeg erkjender, at Forslaget ikke er fuldkomment. Det har maaffee endogsaa store Mangler. Det er jo overordentlig vanskeligt, efterat den lutheriske Kirke har bestaaet i meer end 300 Aar og ikke er kommen til ret at udvikle Forsatningsformer, fordi den er gaaet op i Foreningen med Fyrstemagten, nu, da det kirkelige Sind er blevet svagere, at indlade sig derpaa. Men det Parti, hvor Manglerne ere meest fremtrædende, er ikke det, som nu er under Forhandling, de fem første Paragraffer, men det, der indeholdes i de næste, Valgbestemmelserne. Der er forsøgt i de Paragraffer, der her ere tagne under Forhandling, at begrænde Kirkeraadets Bemyndigelse og dets Stilling til den verdslige lovgivende Magt. Det har været mig meget magtpaaliggende, og jeg har indstændigt arbejdet hen til, at man virkelig kom til en Deling imellem Staten, det politiske Element som saadant, og det reent kirkelige, og at man naaede til at

sige: hvad Kirkens er, maa tilhøre Kirken. Jeg gjentakker i Grundringen, at man behøver ikke selv at være meget kirkeligstindet, ikke engang at tilhøre en enkelt Kirke i dogmatisk Henseende, ja ikke engang at indrømme Kirken nogen Magt, men blot at være consequent, for at komme til det Resultat, at vil man have en kirkelig Forsatning, skal man lade Kirken raade sig selv i dens Anliggender og saa tage Beslutning om, i hvilket Forhold man vil stille sig til denne Kirke, benytte al den kirkelige Frihed, der er givet — ikke i Kirken, men — i Staten med Hensyn til Kirken. Her — i de reent kirkelige Anliggender naturligtvis — er Grændsen vanskelig at drage. Der er indrømmet Kirken det Væsentlige, at i det Ringeste den politiske Lovgivningsmagt ikke kan blande sig ind i Forhandlingen af og formulere, hvad der skal være kirkelig Lov. Der er blevet tilbage Noget, som jeg, hvis det er passende at anvende en katholisk Analogi, vil kalde Statens placet, som det kaldes i den katholske Kirke, til den kirkelige Lov. Jeg troer, at selv dette ikke i og for sig er consequent, men en nødvendig Følge af den Stilling, hvori den lutheriske Kirke er kommen, af den Stilling, som udtrykkes ved Navnet Folketirke, og deraf, at den modtager Understøttelse af Staten. Men med Hensyn til de ikke reent kirkelige Anliggender er der et Punkt, hvori jeg ikke har kunnet forene mig med Udvalget, fordi jeg ogsaa der søger en strengere Begrændsning og ønsker at indrømme Kirken, hvad der efter min Mening tilhører den. Det er slet ikke min Mening her at ville enten afgjøre eller reise Spørgsmaalet om Eiendomsretten til de Indtægter, der henhøre til Kirken. Jeg gaaer blot ud fra den factiske Tilstand, at der er nogle Indtægter, og at der, saalænge den vedkommende Paragraph i Grundloven opretholdes, vil være Indtægter, der ere henlagte til Folketirken. Fra det Dieblik at det nu er afgjort, at disse Indtægter ere henlagte til denne Kirke, er det min Mening, at det absolut væsentligt maa tilkomme den at bestemme, hvorledes de skulle anvendes til, hvad der er ønskeligt for Kirkens Skyld, og det gaaer ikke an at sige, at man staaer udenfor med Hensyn til de reent kirkelige Anliggender, men at